

Høringsmateriale

vedrørende

faglige anbefalinger til, hvordan vi kan lykkes med, at flere elever går i skole i deres lokalområde

Indhold

Høring om anbefalinger	3
Den politiske opgave, undersøgende processer og et fagligt grundlag	4
Visionen og intentioner bag de faglige anbefalinger	6
De faglige anbefalinger til forandringer i de kommende år	6
Anbefaling 1 - Nye muligheder for alle skolerne	7
Alle folkeskoler og Silkeborg Kommunes Ungdomsskole kan oprette lokale specialklasser målrettet distriktets elever med særlige behov svarende til de klassetrin, skolen har.....	7
Anbefaling 2 – Udfasning af inklusionscentrene over tid	9
De eksisterende inklusionscentre på de almene folkeskoler udfases over tid og afløses af de lokale specialklasser.....	9
Anbefaling 3 – Fortsat fælles specialskole	10
Der fastholdes én fælles specialskole for hele kommunen, som i dag er kendetegnet ved Dybkær Specialskole.....	10
Anbefaling 4 – Styrket samarbejde mellem skolerne	10
Der etableres en samarbejdsorganisering til at understøtte realiseringen af de nye muligheder for skolerne	10
Anbefaling 5 – Styrket understøttelse af skolernes praksis og det fælles samarbejde om familierne	11
Understøttelse af skolernes praksis og samarbejdet om familierne skal styrkes for at kunne bidrage til forandringen i både struktur og det pædagogiske arbejde på skolerne.....	11
Anbefaling 6 – Nye tildelingsmodeller	12
Der udarbejdes nye tildelingsmodeller for både undervisnings- og fritidsområdet for hele skolevæsenet .	12
Anbefaling 7 – Realisering af anbefalingerne	12
Processen med at realisere de ovenstående anbefalinger skal have den nødvendige tid til, at de mange delelementer kan falde på plads og samtidig sikre den nødvendige koordination og styring på tværs af hele skolevæsenet.....	12
Fase 1: Klargøringsfase for hele skolevæsenet og pilotafprøvninger	13
Fase 2: Gradvis implementering	14
Fase 3: Fortsat løbende tilpasning i en driftsorganisation	15
Evaluering og opfølgning generelt.....	15
Bilag	15

Materialet er udarbejdet 3. maj 2024

Høring om anbefalinger

Som en del af den politiske beslutningsproces vedr. den politiske ambition om, at flere elever går i skole i deres lokalområde, sendes nedenstående faglige anbefalinger til høring **i perioden 6. maj-3. juni 2024** ved alle folkeskoler og Silkeborg Ungdomsskoles bestyrelser, Handicaprådet samt de faglige organisationer.

Denne høring er den første af to i forbindelse med de faglige anbefalinger, og vedrører elementerne om organiseringen af den specialpædagogiske bistand (anbefaling 1-5 og delvist 7). Umiddelbart efter sommerferien forventes en høring vedr. elementerne om tildelingsmodellerne (anbefaling 6 og delvist 7).

Anbefalingerne indeholder forslag til både formelle ændringer til skolestrukturen i Silkeborg Kommune, som kræver en lovpligtig høring, og en række øvrige elementer, der forventes igangsat i umiddelbar forlængelse af en eventuel politiske beslutning med betydning for de kommunale skoler i Silkeborg Kommune.

FAGLIGE ANBEFALINGER TIL UDVIKLINGEN AF FOLKESKOLEN I SILKEBORG KOMMUNE

1. Alle folkeskoler og Silkeborg Ungdomsskole kan oprette lokale specialklasser målrettet distriktets elever med særlige behov svarende til de klassetrin, skolen har.
2. De eksisterende inklusionscentre på de almene folkeskoler udfases over tid og afløses af de lokale specialklasser.
3. Der fastholdes en fælles specialskole for hele kommunen, som i dag er kendetegnet ved Dybkær Specialskole. Der igangsættes en proces, som skal komme med anbefalinger til, hvordan den fælles specialskole bedst kan imødekomme de behov, som fremover ikke skal løses i regi af den nye struktur med specialklasser på de lokale skoler. Her skal der blandt andet ses på snitfladerne til målgrupperne i de eksisterende inklusionscentre.
4. Der etableres en samarbejdsorganisering til at understøtte realiseringen af de nye muligheder for hele skoleområdet.
5. Understøttelsen af skolernes praksis og rådgivningen af forældrene skal styrkes med henblik på at kunne bidrage til forandringen i strukturen og udvidelsen af det pædagogiske arbejde på skolerne.
6. Der udarbejdes nye tildelingsmodeller for både undervisnings- og fritidsområdet for hele skolevæsenet med afsæt i de politisk besluttede principper herfor.
7. Processen med at realisere anbefalingerne skal have den nødvendige tid til, at de mange delelementer kan falde på plads og samtidig sikre den nødvendige koordination og styring på tværs af hele skolevæsenet.

Lovpligtig høring vedr. ændringer i skolestrukturen i berørte skolebestyrelser

De formelle ændringer til skolestrukturen, der jf. [§40 stk. 2 i Folkeskoleloven](#) skal til høring inden politisk beslutning i de berørte skolebestyrelser er følgende:

1. Alle kommunens grundskoler kan fra den 1. august 2026 oprette specialklasser i de klassetrin, som skolen har.
Ændringerne indarbejdes i [bilag 2 til Styrelsesvedtægten for folkeskolerne](#).
2. Silkeborg Ungdomsskole kan fra den 1. august 2026 oprette specialklasse på 10. klassetrin.
Ændringerne indarbejdes i [bilag 3 til Styrelsesvedtægten for Silkeborg Ungdomsskole](#).

Da anbefalingerne skal ses som en helhed omkring de mere formelle elementer om skolestruktur, har skolechefen besluttet, at alle anbefalingerne sendes i høring. Der er udarbejdet et skema til udtalelserne vedr. de enkelte anbefalinger, som høringsparterne bedes bruge [Find Skema til høringssvar på skoleudvikling.silkeborg.dk](#).

Høringssvarene vil indgå i sagen til Dagtilbuds-, Skole- og Familieudvalget den 10. juni og til byrådet den 25. juni 2024. Se [Dagsordener og referater på denne side](#)

Den politiske opgave, undersøgende processer og et fagligt grundlag

Baggrunden for høringen og den aktuelle politiske proces er, at Dagtilbud-, Skole og Familieudvalget den 28. marts 2023 godkendte deres politiske ambition for Folkeskolen 2023-26 med fem fokusområder – herunder at udvalget vil arbejde for, at flere elever går skole i deres lokalområde.

[Læs om den politiske ambition for folkeskolen på skolestyrelse.silkeborg.dk](#)

Det politiske ønske om en ny retning for folkeskolen skal blandt andet ses i lyset af de forandringer i folkeskolens rammer og det omgivende samfund, som er sket løbende de sidste 10–15 år. Det er både i forhold til skolens indhold og krav, flere elever med behov for støtte i undervisningen og en stigende segregering fra almenskolen. Forandringerne stiller fornyede krav til ledere, medarbejdere og til de tværgående funktioner som fx PPL og skaber en todeling i økonomien, der de seneste år er blevet mere og mere skæv.

[Læs en uddybning af ovenstående i bilaget *En folkeskole i forandring, der beskriver udvikling og udfordringer på både nationalt niveau og i Silkeborg Kommune*.](#)

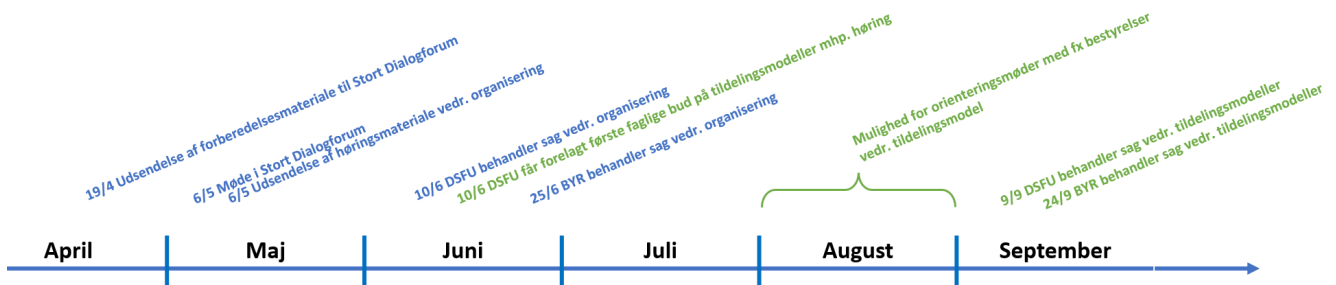
Dagtilbuds-, Skole- og Familieudvalget har i september 2023 bedt skolechefen om at udarbejde faglige anbefalinger til, hvordan den politiske ambition om, at flere elever går skole i deres lokalområde, kan imødekommes. Anbefalingerne skal fremlægges til politisk behandling i sommeren 2024.

Samtidig har parterne bag den politiske budgetaftale for 2024 besluttet, at Dagtilbuds-, Skole- og Familieudvalget skal *”arbejde med en fremtidig struktur for segregerede tilbud, hvor der udarbejdes nye tildelingsmodeller for specialtilbud på skoleområdet og samtidig sikres et harmoniseret serviceniveau på tværs af tilbuddene”*.

Udvalget har sat rammen for det samlede arbejde gennem tre retningsgivende principper for processen:

1. Langt flere elevers specialpædagogiske behov skal kunne imødekommes på den lokale skole
2. Langt flere skoler skal have lokale specialtilbud som en del af deres almene skole
3. Almen- og specialøkonomi skal i højere grad baseres på de lokale vilkår, bindes tættere sammen og i højere grad følge eleven.

De faglige anbefalinger behandles i første omgang politisk i juni 2024 vedr. elementerne om organiseringen af den specialpædagogiske bistand (Anbefaling 1-5 og delvist 7) og umiddelbart efter sommerferien 2024 vedr. elementerne om tildelingsmodellerne (anbefaling 6 og delvist 7). Dette er illustreret i den nedenstående oversigt

Proces vedr. organisering af den specialpædagogiske bistand, samarbejdet herom og plan for realisering

Udarbejdelse af faglige anbefalinger	Høring	Politisk behandling med mulighed for godkendelse	Forberedelse af realisering
--------------------------------------	--------	--	-----------------------------

Proces vedr. tildelingsmodeller, der understøtter den foreslåede organisering

Udarbejdelse af faglige anbefalinger	Indledende politisk behandling mhp. høring	Høring	Politisk behandling med mulighed for godkendelse	Forberedelse af realisering
--------------------------------------	--	--------	--	-----------------------------

De faglige anbefalinger bygger på viden fra undersøgende processer, erfaringer fra andre kommuner og forskning

Skoleafdelingens ledelse har i samarbejde med kommunernes fælles udviklingscenter, Komponent, afholdt en række involverende processer med deltagelse fra skolernes ledelser, PPL og nøglemedarbejdere fra forvaltningen. Komponent har dertil bidraget med viden og erfaringer fra andre kommuner i medfør af deres specialisering i kommunernes forhold.

Ledelsen har afholdt dialogmøder med de faglige organisationer og Handicaprådet og løbende drøftet arbejdet i MED-systemet. Skolernes bestyrelser og medarbejdergrupper har i foråret 2024 haft mulighed for at drøfte de foreløbige overvejelser og give tilbagemelding til det videre arbejde, hvilket 20 skolebestyrelser og medarbejdergrupper har benyttet sig af.

Skoleafdelingens ledelse har desuden været undersøgende på den forskning, der har analyseret og beskrevet området de seneste år. Særligt har artikler fra forskningsinstitutterne VIVE (Det nationale forsknings- og analysecenter) og EVA (Danmarks Evalueringsinstitut) kunnet bidrage med perspektiver fra deres undersøgelser af læringsmiljøer og det specialiserede område.

Visionen og intentioner bag de faglige anbefalinger

Den politiske ambition om, at flere elever går i skole i deres lokalområde, udspringer af en grundlæggende tro på, at det gør hverdagen for børn og familier bedre, når skolegang og fritidsinteresser foregår i familiernes lokalområde. På den måde kan børnene nemmere være en del af de nære fællesskaber med kammeraterne fra vejen, deltage i lokalområdets fritidsaktiviteter, og de kan følges med deres søskende til og fra skole.

De seneste år er udviklingen gået i den modsatte retning. Vi ekskluderer i dag flere og flere børn fra det almene fællesskab i folkeskolen. På landsplan gik hele 6,5 procent af eleverne i skoleåret 2022/23 i et specialtilbud, mens det i 2015/16 kun var 4,7 procent.

Set i et ledelsesfagligt perspektiv er denne udvikling problematisk. Hvis Folkeskolen skal leve op til sit formål og fortsat bidrage til samfundets sammenhængskraft og fremtiden for vores velfærdssamfund, er vi nødt til at få vendt udviklingen.

”Lykkes vi ikke bedre end i dag, risikerer vi, at en stadig større gruppe børn og unge oplever fremmedgørelse i børnehave, skole og samfund.

Et rummeligt og demokratisk samfund kan kun realiseres, hvis børnehaver og skoler fungerer som inkluderende og demokratiske institutioner”.

- Thomas Nordahl, professor

At gå i en folkeskole handler om meget mere end at lære matematik og dansk. Det handler også om social og personlig udvikling. Folkeskolen er ikke kun en uddannelsesinstitution – den er også en dannelseinstitution til vores demokratiske samfund, hvor børn møder den mangfoldighed og de perspektiver og livsanskuelser, der danner grundlag for vores samfund.

Folkeskolen samler os i fællesskaber på tværs af forskelle i baggrund, økonomi, og kultur. Derfor er det en demokratisk ret at være en del af folkeskolen og møde den gode mangfoldighed af børn og unge, den repræsenterer. En mangfoldighed, der hjælper vores børn og unge til at danne positive relationer på tværs af forskellighed og håndtere de udfordringer og den modstand, som livet giver os alle.

Derfor skal den enkelte folkeskole i fremtiden kunne håndtere en større forskellighed blandt eleverne, end den gør i dag. Det er derfor nødvendigt at se på, hvordan vores folkeskolelæreres pædagogiske praksis er indrettet og kan udvikles. Vi skal skabe læringsmæssige fællesskaber i skolen, der i langt højere grad kan imødekomme de behov, som lokalområdets elever har og kan få gennem deres skoletid.

Skolernes pædagogiske og kompetencemæssige værktøjskasse skal udvides, så den i højere grad end i dag omfatter de specialpædagogiske indsatser, som mange elever kan have brug for i kortere eller længere perioder i løbet af deres skoletid. Denne udvidelse falder i god og naturlig forlængelse af det store udviklingsarbejde med pædagogiske mellemformer, der har været på skolerne de seneste år. Et udviklingsarbejde der grundlæggende handler om at tilpasse skolens hverdag til den konkrete elevgruppes behov, og som forsat vil have til formål at styrke folkeskolernes samlede pædagogiske praksis for ALLE elever.

De faglige anbefalinger til forandringer i de kommende år

I det følgende udfoldes de faglige anbefalinger til politiske beslutninger, som skolechefen fremlægger til politisk behandling. Anbefalingerne retter sig mod henholdsvis strukturen for de specialpædagogiske indsatser i skolevæsenet, en samarbejdsstruktur der kan understøtte udviklingen på skolerne, nye tildelingsmodeller der skal understøtte både intentioner og proces,

samt det forløb, der vurderes nødvendigt, for at anbefalingerne kan realiseres. Et forløb der er inddelt i tre faser:

1. Klargøring for hele skolevæsenet, med mulighed for prøvehandlinger og pilotskoler. En toårig periode fra 1. august 2024.
2. Gradvis implementering. En fireårig periode fra 1. august 2026.
3. Fortsat løbende tilpasning. Tiden efter at implementeringen er afsluttet. Fra 1. august 2030.

Under hver anbefaling udfoldes intentionerne bag, og afledte opgaver og opmærksomhedspunkter identificeres. Beskrivelsen af hver anbefaling afsluttes med en oversigt over de konkrete indstillinger til den politiske behandling, som knytter sig til anbefalingen. Under anbefaling 7 samles alle de procesmæssige tiltag, som en godkendelse af anbefalingerne vil kræve.

Anbefaling 1 - Nye muligheder for alle skolerne

Alle folkeskoler og Silkeborg Ungdomsskole kan oprette lokale specialklasser målrettet distriktets elever med særlige behov svarende til de klassetrin, skolen har.

Folkeskolerne får med dette tiltag et bredere pædagogisk og didaktisk felt at tilrettelægge den lokale skoles arbejde indenfor, hvilket skal ses i god naturlig forlængelse af det store udviklingsarbejde med pædagogiske mellemformer, som er foregået på skolerne de seneste år.

Den enkelte skoles pædagogiske spektrum med almindelig undervisning, mellemformer og specialpædagogiske indsatser, fx i specialklasser, giver således samlet set bedre mulighed for at tilbyde de undervisningsmæssige forhold, den samlede elevgruppe har brug for.

Med tiltaget ligger der en lokal opgave i at udvikle en skole, der ikke nødvendigvis tænker i fastlåste strukturer, men bruger fleksibiliteten og medarbejdernes kompetencer til at udvikle et inkluderende læringsmiljø med fokus på fællesskabet, elevernes spejling i hinanden og princippet om mindst indgribende indsatser jf. proportionalitetsprincippet. Naturligvis under hensyn til den enkelte elevs ret til det rette tilbud samt de forvaltningsretlige regler.

Rammerne for de specialpædagogiske indsatser er beskrevet i Folkeskoleloven og en tilhørende bekendtgørelse, som er uddybet i bilaget *Lovgivningen på området*. Disse rammer (eller "ordningen", som der skrives i bekendtgørelsen) er beskrevet i bekendtgørelsens kapitel 3. Her fremgår det, at den specialpædagogiske bistand kan organiseres på måder, der indebærer en større eller mindre udskillelse af eleven fra den almindelige undervisning i klassen. Det er elevens behov, der er afgørende for, hvilken organiseringsform der vælges.

- Den specialpædagogiske bistand gives fortrinsvis som støtte i den almindelige klasse.
- Specialpædagogisk bistand kan gives på følgende måder:
 - Eleven bevarer tilhørsforholdet til den almindelige klasse og deltager i den almindelige undervisning.
 - Elevens tilhørsforhold til den almindelige klasse ophører, idet hele undervisningen gives i en specialklasse, der er placeret på en almindelig folkeskole, på en specialskele eller på et regionalt undervisningstilbud.
 - Eleven har et tilhørsforhold til en specialklasse, men modtager også undervisning i en almindelig klasse.

Med den nye mulighed i denne anbefaling, og når forudsætningerne er på plads, kan den lokale skoleleder efter samråd med forældre, elev og PPL træffe afgørelse om et tilbud inden for skolens rammer. Dermed gives der mulighed for hurtigere lokal handling i forhold til at imødekomme den enkelte elevs behov for specialpædagogisk bistand sammenlignet med i dag.

Specialklasser oprettes som udgangspunkt ved skoleårets start for skolens elever, der har behov for specialpædagogiske bistand i specialklasser. Specialklasserne vil skulle beskrives med formål, elevgruppens behov og organisering bl.a. af hensyn til [reglerne omkring frit skolevalg](#) jf. §32 i Folkeskoleloven. Det frie skolevalg ift. specialundervisningstilbud er bl.a. rammesat ved, at det er en forudsætning, at der er plads på den ønskede skole, og at den ønskede skole har et tilbud, som er relevant for den pågældende elev.

Et helt centralt element bag denne anbefaling er, at en tilførsel af specialpædagogiske kompetencer til den enkelte folkeskole vil kunne løfte skolens samlede kompetenceniveau. Dermed gives skolen bedre mulighed for fx at lave mere forebyggende og tidlige indsatser for alle skolens elever og for de elever, som over tid er i risiko for at udvikle specialpædagogiske behov i kortere eller længere tid af deres skoleforløb.

Med denne anbefaling forventes det samlet set, at flere elever med særlige behov kan starte, fortsætte og lykkes med deres skolegang i lokalområdet i stedet for at skulle henvises til specialtilbud i andre dele af kommunen.

På særligt de mindste skoler i kommunen vil der kunne være for få elever til at oprette specialklasser. Derfor foreslås det, at der gennemføres pilotafprøvninger i løbet af klagøringsfasens to skoleår blandt andet for at give svar på, hvordan skoler med få elever kan opnå de ønskede effekter beskrevet ovenfor inden for skolens egne rammer eller fx inden for den anbefalede samarbejdsorganisering.

Pilotafprøvningerne på enkelte skoler i klagøringsfasens to skoleår forventes samtidigt at give vigtige pejlinger på hvilke kompetencer, der kan være behov for i et lokalt læringsmiljø med et bredere pædagogisk spektrum. Pilotafprøvninger kan samtidig give vigtige input til den kompetenceudvikling, der løbende bliver brug for i den pædagogiske praksis på skolerne.

SFO og klubområdet

SFO og klubområdet er en vigtig del af det samlede pædagogiske arbejde på skolen, og samspillet mellem undervisning og fritid bør i forbindelse med en implementering af de øvrige faglige anbefalinger udvikles lokalt. I forhold til de konkrete specialpædagogiske indsatser i fritidsdelen forventes skolerne at vurdere, hvilke behov eleverne har for specialpædagogisk bistand, og tilpasse organiseringen af den fritidspædagogiske indsats til dette. Det lokale arbejde med udvikling af fritidsdelen skal ske i sammenhæng med processen på undervisningsdelen.

Som grundlag for dette arbejde bør fritidsområdet indledningsvis drøftes på et strategisk og politisk niveau i forbindelse med udarbejdelsen af en ny mål- og indholdsbeskrivelse jf. [Bekendtgørelse om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for folkeskolens skolefritidsordninger](#), som anbefales igangsat som et selvstændigt spor i klagøringsfasen.

Silkeborg Ungdomsskoles 10. klassestilbud

Silkeborg Ungdomsskole udbyder i dag kommunens samlede 10. klassestilbud. Det anbefales, at Silkeborg Ungdomsskole efter de samme intentioner, som beskrevet ovenfor, kan oprette specialklasser på 10. klassetrin også.

Skolernes bygningsmasse er en vigtig parameter

Oprettelse af specialklasser vil fordre nye behov ift. skolernes fysiske læringsmiljøer og anvendelsen af den eksisterende bygningsmasse. På dette område er skolernes vilkår meget forskellige. Der er skoler, som i dag har fornuftig plads, og som med få justeringer vil have fysisk plads til at kunne oprette specialklasser. Andre skoler er i forvejen presset på kapacitet. Der er planlagt store udvidelser til almenområdet i de kommende år.

Skoleafdelingen har derfor i samarbejde med kommunens Ejendomsafdeling været i gang med en indledende afdækning og analyse af skolernes bygningsmæssige forudsætninger. Denne

afdækning vil sammen med de afledte behov skulle indgå i den videre dialog med de enkelte skoler og i kommunens budgetprocesser på anlægsområdet.

En politisk godkendelse af anbefalingen vil også betyde, at de nuværende arealprincipper for skolerne, der bruges i forbindelse med skolebyggerier, skal udvides til også at indeholde specialundervisning, og at det allerede nu indtænkes i de igangværende og kommende store anlægsprojekter på skolerne.

[Se bilaget med *Den indledende analyse af skolernes bygningsmasse fra foråret 2024.*](#)

Skolechefen anbefaler, at følgende indstilles til politisk behandling vedr. anbefaling 1:

1. Godkendelse af, at der fra 1. august 2026 kan oprettes specialklasser på alle grundskoler i de klassetrin, som skolen har. Ændringerne indskrives i [bilag 2 til Styrelsesvedtægten for folkeskolerne](#).
2. Godkendelse af, at der fra 1. august 2026 kan oprettes specialklasser på Silkeborg Ungdomsskoles 10. klassetilbud. Ændringerne indskrives i [bilag 3 til Styrelsesvedtægten for Silkeborg Ungdomsskole](#).
3. Godkendelse af principbeslutning om at igangsætte udarbejdelsen af en ny mål- og indholdsbeskrivelse for SFO.
4. Godkendelse af principbeslutning om igangsættelse af arbejdet med at udvikle arealprincipperne for skolerne sammen med Ejendomsafdelingen og at der indtænkes oprettelse af specialklasser i igangværende anlægsprojekter.

Anbefaling 2 – Udfasning af inklusionscentre over tid

De eksisterende inklusionscentre på de almene folkeskoler udfases over tid og afløses af de lokale specialklasser

I takt med at et større antal folkeskoler over en årrække forventes at oprette specialklasser til egne distriktselever, må behovet for pladser i de fælles inklusionscentre også forventes at aftage. Det forventes også, at der vil være forældre, der ønsker at flytte deres børn fra inklusionscentre til de nyoprettede lokale specialklasser.

De elever, der i dag er visiteret til et inklusionscenter, kan fortætte i tilbuddene, så længe tilbuddet fortsat er det rette i forhold til barnets behov jf. [Bekendtgørelsen om folkeskolens specialundervisning, mv.](#)

Da den præcise udvikling ikke kan forudses på dette område, skal det følges tæt og i løbende dialog med de skoler, der i dag har inklusionscentre.

Det vil samtidig være en vigtig fælles ledelsesopgave på tværs af skolevæsenet at sikre, at de vigtige specialpædagogiske personaleressourcer, der i dag er på inklusionscentrene, kan forblive i relevante stillinger på skoleområdet.

Der forventes en naturlig og frivillig bevægelse i denne personalegruppe i takt med at nye specialklasser oprettes på de øvrige folkeskoler, og der er brug for koordination og fælles timing på tværs af skolevæsenet for at mindske den økonomiske usikkerhed, og at der opstår unødige "huller" i bemanningen på skolerne.

Den eksisterende viden hos både ledere og medarbejdere på inklusionscentrene kan med fordel også bringes i spil i den foreslåede samarbejdsstruktur i anbefaling 4 med henblik på at understøtte den fortsatte udvikling af inkluderende læringsmiljøer på alle skoler.

Det anbefales, at der nedsættes en følgegruppe med deltagelse af de faglige organisationer og repræsentanter fra pilotskoler og øvrige skoler fx med inklusionscentre med det formål at følge udviklingen tæt og komme med forslag til Skoleafdelingens ledelse vedr. både fælles og lokal kompetenceudvikling og løbende justeringer af processen i forhold til medarbejderspørgsmål.

Det anbefales ligeledes, at kompetenceudvikling og evaluering har egne særskilte spor i implementeringen, da disse går på tværs af anbefalingerne og kræver en tæt opfølgning.

Skolechefen anbefaler, at følgende indstilles til politisk behandling vedr. anbefaling 2:

1. Principgodkendelse af at inklusionscentrene som organisering udfases over tid.
2. Orientering om etablering af følgegruppe vedr. medarbejderforhold

Anbefaling 3 – Fortsat fælles specialskole

Der fastholdes én fælles specialskole for hele kommunen, som i dag er kendetegnet ved Dybkær Specialskole

I en kommune af Silkeborgs størrelse vil det fortsat være relevant at have en fælles specialskole, der kan sikre den særligt specialiserede faglighed, fysiske indretning og mulighed for skærmede tilbud, som en lille andel af kommunens elever fortsat forventes at have behov for, og som ikke kan imødekommes i de lokale specialklasser.

Det forventes, at ca. 1-2% af kommunens elever vil have brug for dette tilbud fremover.

Visitationen til et specialskoletilbud eller til tilbud uden for kommunens eget system skal fortsat ske via et fælles visitationsudvalg. En opdateret procedure for dette skal udarbejdes i klagøringsfasen sammen med procedurer for de lokale visitationer under den enkelte skoleleder.

Sammenholdt med indholdet i anbefaling 1 skal der igangsættes en proces, som skal komme med anbefalinger til, hvordan den fælles specialskole bedst kan imødekomme de behov, som fremover ikke skal løses i regi af den nye struktur med specialklasser på de lokale skoler. Her skal der blandt andet ses på snitfladerne til målgrupperne i de nuværende inklusionscentre.

Skolechefen anbefaler, at følgende indstilles til politisk behandling vedr. anbefaling 3:

1. Principbeslutning om at igangsætte en proces vedr. den fremtidige fælles specialskole og snitfladerne de øvrige specialtilbud (nye specialklasser, nuværende inklusionscentre, eksterne dagbehandlingstilbud, regionale tilbud mv.). Dette med henblik på politisk behandling senest juni 2025. De berørte skoler vil blive involveret i processen.

Anbefaling 4 – Styrket samarbejde mellem skolerne

Der etableres en samarbejdsorganisering til at understøtte realiseringen af de nye muligheder for skolerne

For at give skolerne et styrket fælles sparrings- og udviklingsforum på leder- og medarbejderniveau til at understøtte de nye opgaver for skolerne, organiseres skolerne i et antal samarbejdsgrupper.

Samarbejdets formål, organisering og beslutningskompetencer skal beskrives uddybende i umiddelbar i forlængelse af en politisk beslutning og i tæt dialog med skolerne.

Etablering af grupperne påbegyndes umiddelbart efter beslutning som et selvstændigt implementeringsspor og vil også være en vigtig del af at opstarte og udvikle pilotafprøvningsgrupperne i de kommende skoleår.

Der kan med fordel være fokus på følgende parametre i sammensætningen af samarbejdsgrupperne:

- Tilgængelighed til og spredning af den viden der i dag er i inklusionscentrene
- Geografiske sammenhænge på tværs af lokalområder
- Struktur for føde- og udskolingsskoler

Det vil være relevant at undersøge, hvordan samarbejdet kan imødekomme de udfordringer, som de små skoler kan få i forhold til at etablere specialpædagogiske tilbud pga. det færre antal elever.

Skolechefen anbefaler, at følgende indstilles til politisk behandling vedr. anbefaling 4:

1. Orientering om igangsættelse af sparrings- og udviklingssamarbejde på tværs af skolerne.

Anbefaling 5 – Styrket understøttelse af skolernes praksis og det fælles samarbejde om familierne

Understøttelse af skolernes praksis og samarbejdet om familierne skal styrkes for at kunne bidrage til forandringen i både struktur og det pædagogiske arbejde på skolerne

Skolernes mulighed for at realisere intentionerne bag de faglige anbefalinger skal også ses i en tværgående sammenhæng. Samarbejdet med de øvrige kommunale aktører på 0–18 årsområdet såsom Dagtilbudsområdet, PPL, Sundhedsplejen, Børne- og Familiehandicap og Ungeguiden, har betydning for, hvordan skolerne kan lykkes med deres del af de fælles opgaver med kommunens børn, unge og familier.

Den politiske ambition om, at flere elever går i skole i deres lokalområde, får dermed betydning for, hvordan alle kommunens aktører samarbejder om og møder familierne i Silkeborg Kommune. Dette skal tænkes med i de kommende års arbejde med et opdateret fælles fagligt ståsted på tværs af 0–18 årsområdet jf. Dagtilbuds-, Skole og Familieudvalgets udvalgsrådgivning for 2024.

Skærpet fokus på samarbejdet med Dagtilbudsområdet

Der er hen over vinteren 2023/24 gennemført et undersøgende arbejde af, hvordan overgangen fra dagtilbud til skole for elever med særlige behov kan styrkes. Undersøgelsen er lavet på tværs af dagtilbuds- og skoleområdet og i samarbejde med bl.a. Sundhedsplejen og PPL.

Undersøgelsens rapport vil kunne læses på Dagtilbuds-, Skole og Familieudvalgets dagsorden til mødet den 13. maj 2024.

Rapportens anbefalinger og den politiske ambition om, at flere elever går i skole i deres lokalområde, skal ses i forhold den seneste visitation til specialtilbud i foråret 2024, hvor 50 skolestartere er visiteret til skolestart i et specialtilbud. En andel, der generelt har været kraftigt stigende de seneste år.

Der foreslås derfor igangsat en proces sammen med Dagtilbudsområdet m.fl. for at iværksætte tiltag, der kan understøtte, at flere elever starter i skole i deres lokalområde til skolestarten august 2025.

PPL's rolle og opgaver

Særligt PPL-medarbejdernes faglige ressourcer og viden forventes at skulle spille en vigtig rolle i at understøtte bevægelsen i de ovenstående anbefalinger, da de har en faglighed og viden, som er relevant i såvel udviklingen af den pædagogiske praksis og det ledelsesmæssige handlerum.

Pilotafprøvninger bliver et væsentligt element i klargøringsfasen i forhold til at afklare, hvordan PPL kan understøtte den enkelte skoles ledelse og medarbejdere i udviklingsarbejdet, og hvilken rolle PPL bør have i skolernes samarbejdsgrupper.

Særlig opmærksomhed skal henledes på, at for at anbefalingerne og forandringerne kan lykkes, skal særligt skoleledelserne understøttes i deres rolle ind i det lovgivningsmæssige, visitationsmæssige og specialpædagogiske felt, hvor PPL's medarbejdere kan være vigtige sparringspartnere med deres faglighed, tværfaglige viden og tværgående perspektiv.

Det bliver således vigtigt at få afklaret PPL's rolle og opgaver i realiseringen af anbefalingerne, og derfor bør det undersøges, hvilke behov for understøttelse skolerne får i det videre arbejde, holdt

op imod PPL's øvrige opgaver på 0–18 årsområdet. Derfor anbefales det, at der igangsættes en proces, der i løbet af det kommende skoleår skal komme med et bud på, hvordan PPL bedst kan understøtte realiseringen af de faglige anbefalinger. Arbejdet skal være afsluttet maj 2025.

Skolechefen anbefaler, at følgende indstilles til politisk behandling vedr. anbefaling 5:

1. Godkendelse af principbeslutning om opstart af proces med Dagtilbudsområdet m.fl. med henblik på at flere elever starter i skole i deres lokalområde til skolestarten august 2025.
2. Godkendelse af principbeslutning om afdækning af skolernes behov og beskrivelse af ledelsens bud på PPL's opgaver og rolle i understøttelsen af realiseringen af anbefalingerne. Dette fremlægges til politisk behandling senest sommeren 2025.

Anbefaling 6 – Nye tildelingsmodeller

Der udarbejdes nye tildelingsmodeller for både undervisnings- og fritidsområdet for hele skolevæsenet

Med afsæt i de politisk besluttede "[Principper for økonomisk tildeling på skoleområdet](#)", som blev godkendt af Dagtilbuds-, Skole og Familieudvalget den 6. februar 2024, bør der udarbejdes nye tildelingsmodeller for både undervisnings- og fritidsområdet for hele skolevæsenet.

Intentionen med de nye tildelingsmodeller er gennem de vedtagne principper at understøtte den politiske ambition og de bevægelser, der er beskrevet i de øvrige anbefalinger og samtidig justere på de dele af de eksisterende modeller, som over tid er blevet u hensigtsmæssige.

Nye tildelingsmodeller vil også betyde, at den samlede økonomi på området vil blive fordelt anderledes. Dermed vil der være skoler, der oplever, at de tilføres mere økonomi end tidligere, mens andre skoler tilføres mindre økonomi. Overgangen til nye tildelingsmodeller bør derfor tilrettelægges på en sådan måde, at skolerne kan følge med både organisatorisk og økonomisk.

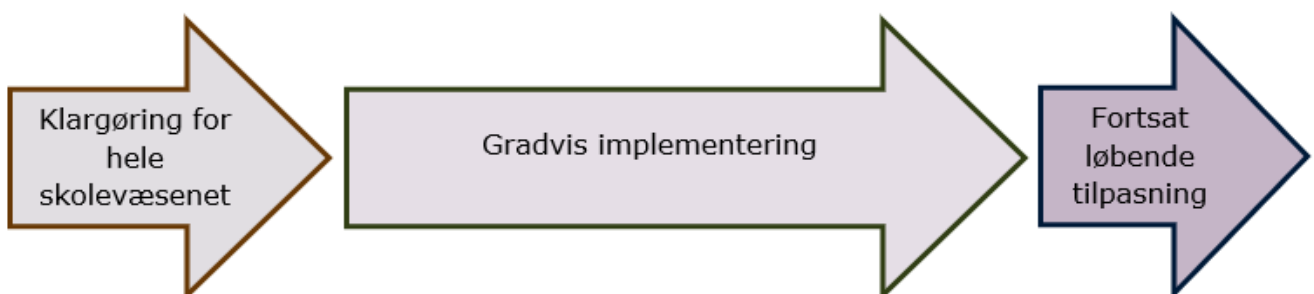
Høring og eventuel beslutning om tildelingsmodellerne kører som tidligere nævnt i en tidsmæssigt forskudt proces, som forventes afsluttet september 2024.

Anbefaling 7 – Realisering af anbefalingerne

Processen med at realisere de ovenstående anbefalinger skal have den nødvendige tid til, at de mange delelementer kan falde på plads og samtidig sikre den nødvendige koordination og styring på tværs af hele skolevæsenet

De ovenstående foreslåede anbefalinger vil betyde store forandringer for både skolevæsenet og for den enkelte skole. De enkelte skolers vilkår og behov vil samtidigt være forskellige.

Derfor er der brug for både indledende tid til klargøring af hele skolevæsenet, en gradvis implementering og fortsatte tilpasninger, når alle anbefalingerne er implementeret. Denne proces er illustreret og uddybet nedenfor.

Fase 1: Klargøringsfase for hele skolevæsenet og pilotafprøvninger

Det tager tid og grundig forberedelse at udvikle og justere den pædagogiske praksis i et stort skolevæsen. Derfor anbefales det at afsætte to skoleår til den første fase til klarlægning af hele skolevæsenet. I denne fase vil pilotafprøvninger på enkelte skoler være et vigtigt bidrag til udarbejdelsen af de nye beskrivelser og procedurer, som skal understøtte den efterfølgende gradvise implementering.

Opgaver der foreløbigt er identificeret i denne fase og nævnt tidligere i dokumentet

1. Pilotafprøvninger med styrkede specialpædagogiske indsatser og herunder oprettelse af specialklasser på forskellige skoler. Evaluering og tæt monitorering af pilotforløb på ledelsesmæssigt og politisk niveau
2. Udvikling af "køreplan" målrettet den enkelte skoles etablering af styrkede specialpædagogiske indsatser og herunder specialklasser.
3. Udarbejdelse af nye visitationsprocedurer for både den enkelte skole og den fælles visitation.
4. Beskrivelse og etablering af sparrings- og udviklingsfora i samarbejdsgrupper
5. Igangsætning af proces vedr. den fælles specialskole mhp. ny rammesætning og beskrivelse af snitflader til øvrige tilbud
6. Igangsætning af proces sammen med Dagtilbudsområdet m.fl. med henblik på forbedringer, der kan understøtte at flere elever starter i skole i deres lokalområde til skolestarten august 2025.
7. Udviklingsarbejde vedr. skolernes behov for understøttelse og PPL's rolle og organisering i realiseringen af anbefalingerne.
8. Igangsætning af proces vedr. formulering af mål- og indholdsbeskrivelse for SFO og Klub
9. Igangsætning af proces vedr. tilpasning af arealprincipperne for skolerne og justering af de aktuelle større anlægsprojekter.
10. Nedsættelse af den overordnede programorganisering og herunder forskellige følge- og projektgrupper for fx pilotafprøvningen og medarbejderforhold bl.a. med henblik på beskrivelse og igangsætning af kompetenceudvikling for både medarbejdere og ledere.

Realisering og økonomi

I hele processen med at udarbejde de faglige anbefalinger har økonomiens betydning været en væsentlig del af de input, som skolens aktører har givet til arbejdet. Den økonomiske ramme og tildelingsmodellernes fordeling heraf vil også have betydning for, om skolerne føler sig i stand til at løse de nye opgaver, der følger med de faglige anbefalinger.

Skolechefen gør derfor opmærksom på, at den anbefalede forandringsproces vil kræve prioriterede økonomiske og personalemæssige ressourcer til bl.a.:

1. Kompetenceudvikling af både ledere og medarbejdere
2. Reserveret udviklingstid hos medarbejdere og ledere på de enkelte skoler
3. Opstartsøkonomi til oprettelse af specialklasser
4. Overgangselementer fra nuværende tildelingsmodeller til nye tildelingsmodeller
5. PPL-understøttelse indledningsvis til pilotforløb, men også mere generel understøttelse af skolernes arbejde over tid.
6. Økonomi til tilpasning af de fysiske rammer på skolerne, så de bedre kan imødekomme de specialpædagogiske aktiviteter
7. Ressourcer til udvikling af pilotforløb for de involverede skoler og den fælles koordinering heraf
8. Ledelses- og forvaltningsressourcer til at sikre det samlede arbejdes koordinering og fremdrift i de kommende år.

Hvis disse prioriterede økonomiske ressourcer kan findes helt eller delvist uden for den eksisterende budgetramme, vil det have positiv indflydelse på det store forandringsarbejde, som ligger efter en eventuel politisk godkendelse af anbefalingerne.

Den samlede økonomi på skoleområdet og udviklingen i, hvordan de tildelte ressourcer anvendes nu og de kommende år, forventes fortsat at have stor bevågenhed både politisk og hos folkeskolens forskellige aktører. Derfor er der behov for datamæssigt at kunne følge udviklingen i forhold til antal elever, der visiteres til specialpædagogisk bistand og det afledte økonomiske træk på den samlede økonomi. Dette for bl.a. at sikre et oplyst grundlag i de årlige budgetprocesser. Det anbefales derfor, at der undersøges, hvordan data om elevtal og den økonomiske udvikling og anvendelse på området kan indgå i de årlige evalueringer og afrapporteringer om arbejdet.

Ny national aftale om folkeskolen

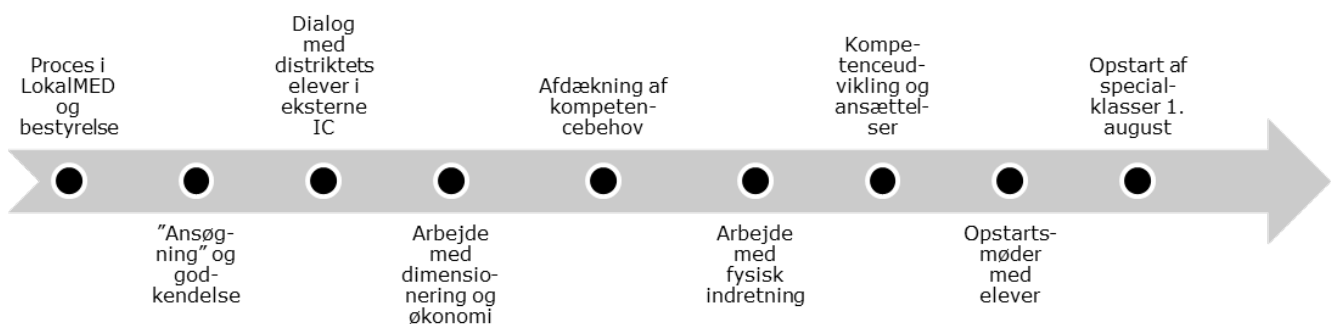
Den 19. marts 2024 offentliggjorde folketingets forligskreds omkring folkeskolen en ny national politisk aftale om folkeskolen. I aftalen indgår en række initiativer, som vil få betydning for en realisering af de faglige anbefalinger. Der er elementer i aftalen, som må forventes at kunne understøtte intentionerne bag anbefalingerne, og derfor skal det videre lovgivningsarbejde med aftalen følges tæt og tænkes ind i det videre arbejde.

Fase 2: Gradvis implementering

Etablering af specialklasser på de øvrige skoler

Fra 1. august 2026 åbnes der op for, at alle skoler kan etablere specialklasser på de klassetrin, der er på skolen. Skolerne vil have forskellige vilkår for at kunne etablere specialklasser, og derfor afsættes der en periode på fire skoleår til at tage højde for fx fysisk kapacitet og indretning, aktuelle og forventede elevbehov, volumen mm. I den afsluttende del af fase 1: klargøringsfasen skal der udarbejdes en justerbar procesplan, der fastlægger et forventet tidspunkt for, hvornår de enkelte skoler forventes at oprette specialklasser på den enkelte skole.

Erfaringer og viden fra pilotafprøvningerne i klargøringsfasen vil på det tidspunkt kunne sige noget om, hvilke forudsætninger der skal være klar og hvilken proces, der skal være gået forud på skolen, inden specialklasser kan etableres. Et bud på en overordnet "køreplan" for den lokale proces på skolen er visualiseret nedenfor og vil skulle uddybes og udvikles i klargøringsfasen.

Udfasning af eksisterende inklusionscenterstruktur og medarbejderforhold

Under den gradvise implementering vil særligt skolestartere, men også elever, som tidligere blev visiteret senere i et skoleforløb til inklusionscentre, forventes at kunne blive i et egnet specialpædagogisk tilbud i eget distrikt. Dette skal følges tæt datamæssigt, og der skal, som det er beskrevet under anbefaling 2, ske en løbende koordination i forhold til personalebehov og kompetenceudvikling på tværs af skolerne.

Indfasning af nye tildelingsmodeller

Indfasning af nye tildelingsmodeller skal kobles til den overordnede realiseringsplan, så der skabes mest mulig sammenhæng mellem de nye muligheder skolerne gives, og de elementer i

tildelingsmodellen der skal understøtte realiseringen heraf. Forslag til denne del vil komme i forbindelse med høring og beslutning vedr. ny tildelingsmodel for skoleområdet.

Fase 3: Fortsat løbende tilpasning i en driftsorganisation

Når alle anbefalingerne er implementeret, forventes den almindelige driftsorganisering løbende at skulle håndtere og tilpasse skolernes behov og udvikling på området. Det er derfor vigtigt, at der i implementeringen tænkes i forankring, men også løbende udvikling af ledelses-, netværks- og supportstrukturer, der er holdbare ind i driftsfasen.

Evaluering og opfølgning generelt

Med så store forandringer for et skolevæsen, som der lægges op til med disse anbefalinger, er der naturligvis også behov for at kunne følge forandringerne og de konsekvenser, de har for skolernes virke og i sidste ende elevernes udbytte af skolegangen. Der skal dermed i klargøringsfasen udarbejdes en opfølgings- og evalueringsplan, der kan følge udviklingen og give relevant information på følgende tre niveauer:

1. Politisk niveau
2. Skolevæsensniveau
3. Skoleniveau

Skolechefen anbefaler, at følgende indstilles til politisk behandling vedr. anbefaling 7:

1. Godkendelse af implementeringsplanen til igangsættelse efter politisk godkendelse.
2. Godkendelse af principbeslutning om evaluering af implementeringen mindst én gang årligt til politisk behandling.

Bilag

[Skema til høringssvar \(word\)](#)

[En folkeskole i forandring, baggrundsanalyse \(pdf\)](#)

[Lovgivning vedr. specialpædagogisk bistand \(pdf\)](#)

[Den indledende analyse af skolernes bygningsmasse fra foråret 2024 \(pdf\)](#)

[Kort over skoler og skoledistrikter på silkeborg.dk](#)

[Overblik over skolestrukturen fra Skolestyrelsesvedtægtens bilag 2 med foreslåede ændringer \(pdf\)](#)

Alle bilag findes på hjemmesiden <https://skoleudvikling.silkeborg.dk/strategiske-indsatser/flere-elever-gaar-i-skole-i-deres-lokalomraade>